

Protecția Proprietății Intelectuale în UE și Republica Moldova

Rodica Crudu, Natalia Mogol

Policy Brief

Nr. 1
August, 2020

Association
Henri Capitant
Moldova

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Despre autori:

Rodica Crudu – Dr., Conferențiar universitar Academia de Studii Economice a Moldovei,
Coordonator proiect Jean Monnet EUPROIN implementat de Asociația de Cultură Juridică Henri
Capitant din Moldova

Natalia Mogol - Dr., Director general adjunct, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
(AGEPI), expert cheie în cadrul proiectului Jean Monnet EUPROIN

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului Jean Monnet Support to Associations in European Integration and Intellectual Property Protection Studies / EUPROIN, implementat de Asociația de Cultură Juridică Henri Capitant Moldova, nr. ref. 611344-EPP-1-2019-1-MD-EPPJMO-SUPPA

Pentru mai multe detalii accesați: <https://euproin.md/>

Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta

**ASOCIAȚIA DE CULTURĂ JURIDICĂ HENRI
CAPITANT MOLDOVA**

Policy Brief

**Protecția Proprietății Intelectuale în
Uniunea Europeană și Republica
Moldova**

Rodica Crudu, Natalia Mogol

Chișinău, 2020

Introducere

Proprietatea intelectuală este proprietate privată, care aparține persoanelor fizice sau juridice cu drept de posesiune, folosință și dispoziție. Proprietatea intelectuală cuprinde obiectele ce rezultă din activitatea intelectuală în domeniile industrial, economic, comercial, științific, informațional, literar și/sau artistic, precum și în alte domenii. Proprietatea intelectuală se constituie din următoarele componente:

- a) proprietatea industrială (invenții, soiuri de plante, topografii de circuite integrate, mărci, desene și modele industriale, indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate);
- b) dreptul de autor (opere literare, artistice și științifice) și drepturile conexe (interpretări, fonograme, videograme și emisiuni ale organizațiilor de difuziune).

Drepturile de proprietate intelectuală sunt esențiale pentru activitatea și creșterea economică. Ele au o valoare deosebită pentru titulari și economie în ansamblul său. Atât Uniunea Europeană cât și Republica Moldova și-au dezvoltat de-a lungul anilor o bază de reglementare a DPI comprehensivă instituind și un cadru instituțional specializat.

Legislația privind drepturile de proprietate intelectuală (DPI) în Republica Moldova (RM) este în mare parte în conformitate cu directivele și reglementările referitoare la DPI ale Uniunii Europene (UE).

Capitolul 9 din Acordul de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, din cealaltă parte (AA) reglementează drepturile de proprietate intelectuală.

I. Temeiul juridic pentru reglementarea drepturilor de proprietate intelectuală (DPI)

<p>Articolele 114 și 118 ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), se referă la proprietatea intelectuală, ceea ce înseamnă că domeniul drepturilor de proprietate intelectuală ține de competența explicită a UE.</p> <p>Conform Articolului 118 al TFUE, Parlamentul și Consiliul European stabilesc măsuri pentru crearea regimului juridic al drepturilor de proprietate intelectuală al UE, în vederea asigurării unei protecții uniforme a DPI în UE, precum și pentru înființarea unor sisteme centralizate de autorizare, coordonare și control la nivelul UE.</p>	<p>Unul dintre drepturile fundamentale garantate de Constituție, legea supremă a Republicii Moldova, este dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală.</p> <p>În speță, articolul 33 (2) al Constituției prevede expres: Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sunt apărute de lege.</p>
---	--

II. Instituții responsabile de DPI

<p>În UE: Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) este o agenție descentralizată a UE responsabilă de gestionarea drepturilor asociate mărcilor, desenelor și modelelor industriale pe întreg teritoriul UE.</p> <p>De asemenea, începând cu 2012, EUIPO găzduiește și Observatorul European al respectării Drepturilor de Proprietate Intelectuală și administrează baza de date privind operele orfane.</p> <p>EUIPO recepționează și verifică cererile de înregistrare a mărcilor, modelelor sau desenelor</p>	<p>În RM: Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) este o autoritate administrativă centrală în subordinea Guvernului, responsabilă de promovarea și realizarea activităților în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale privind drepturile de proprietate industrială, dreptul de autor și drepturile conexe. În 2008 a fost înființată Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală (în continuare – Comisia) care este un organ consultativ pe lângă Guvern și este</p>
--	---

<p>industriale. De asemenea, EUIPO încurajează convergența practicilor între serviciile naționale din domeniul proprietății intelectuale, prin intermediul activităților de cooperare derulate de Rețeaua europeană de proprietate intelectuală. Totodată, prin intermediul Observatorului, EUIPO reunește părțile interesate în cadrul unei rețele extinse, care își propune să crească nivelul de sensibilizare cu privire la încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, prin studii, proiecte și instrumente.</p> <p>În colaborare cu oficiile pentru proprietatea intelectuală și asociațiile utilizatorilor, EUIPO a înființat Rețeaua europeană de proprietate intelectuală. Aceasta le permite membrilor să facă schimb de expertiză și de bune practici. Rețeaua asigură astfel interoperabilitatea la nivelul UE între diverse sisteme, servicii și instrumente, cum ar fi bazele de date și platformele on-line.¹</p> <p>În vederea creșterii gradului de informare și conștientizare cu privire la protecția DPI, EUIPO colaborează cu Oficiul European pentru Brevete (OEB) și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), implementând mai multe programe de formare și activități comune.</p>	<p>constituită în scopul coordonării și asigurării interacțiunii ministerelor, altor autorități administrative centrale, precum și titularilor drepturilor de proprietate intelectuală în activitățile orientate spre dezvoltarea și consolidarea sistemului național de proprietate intelectuală, combaterea și prevenirea încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală și lupta cu contrafacerea, importul și comercializarea în Republica Moldova a produselor contrafăcute.</p> <p>De asemenea, începând cu 2011 în cadrul AGEPI a fost instituit Observatorul respectării drepturilor de proprietate intelectuală a cărei direcții prioritare de activitate sunt: monitorizarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală; promovarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală; organizarea campaniilor de sensibilizare a societății; colaborarea cu autoritățile publice și titularii de drepturi; informarea Organizației Mondiale a Comerțului privind implementarea Acordului TRIPs.</p> <p>La nivel internațional - AGEPI reprezintă Republica Moldova în Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, în alte organizații internaționale, regionale și interstatale pentru protecția proprietății intelectuale, întreține și dezvoltă relații de colaborare cu acestea, precum și cu instituțiile de profil ale altor state. În particular, în vederea preluării celor mai bune practici au fost semnate și sunt implementate: acorduri de colaborare cu OMPI, OEAB, OEB, EUIPO, etc.</p>
--	---

III. Legislația în domeniul DPI

În continuare sunt relatate cele mai importante realizări în materie de armonizare legislativă pe diverse domenii sau obiecte de proprietate intelectuală.

1. Mărci

<p>În UE, cadrul juridic pentru mărci se bazează pe un sistem cu patru niveluri de înregistrare a mărcilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sistemele naționale armonizate prin intermediul Directivei privind mărcile²; 	<p>În Republica Moldova cadrul juridic pentru mărci este constituit din:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind protecția mărcilor nr. 38-XVI (adoptată la 29.02.2008, în vigoare din 06.09.2008);
---	---

¹ Uniunea Europeană. Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO). Disponibil online: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/euipo_ro

² Directiva (UE) 2015/2436 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci

<ul style="list-style-type: none"> - sistemul de protecție a mărcilor în Benelux; - marca Uniunii Europene; - sistemul internațional de protecție a mărcilor. <p>In anul 2017 Parlamentul European și al Consiliul EU a adoptat un regulament privind marca Uniunii Europene (introdusă în 1994), care codifică și înlocuiește toate regulamentele anterioare ale CE privind marca UE³. Codificarea din 2017 a fost efectuată din motive de claritate și transparență, având în vedere că sistemul mărcii UE a fost modificat în mod substanțial de mai multe ori⁴. Regulamentul privind marca UE înlocuiește diferitele acte pe care le încorporează și le codifică, menținând întregul lor conținut.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a mărcilor, (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 488 din 13.08.2009. <p>Totodată procedurii de înregistrare a mărcilor îi sunt aplicabile și alte acte normative. Republica Moldova este parte și aplică toate tratatele internaționale în domeniul mărcilor gestionate de OMPI.</p> <p>Începând cu 1 octombrie 2018 este aprobat și aplicat Ghidul de examinare a cererilor de înregistrare a mărcilor (asigură transparența și predictibilitate în actul decizional).</p> <p>În conformitate cu Legea 38/2008, drepturile asupra mărcii sînt dobîndite și protejate pe teritoriul Republicii Moldova prin:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) înregistrare pe cale națională; b) înregistrare internațională cu revendicarea protecției în Republica Moldova; c) recunoașterea mărcii ca fiind notorie.
---	--

2. Desene și modele industriale

<p>UE a aprobat o serie de directive și alte acte legislative menite să armonizeze reglementarea în domeniul desenelor și modelelor, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Directiva 98/71/CE din 13 octombrie 1998 apropie dispozițiile naționale de protecție juridică pentru desene și modele⁵; - Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 (cu modificările ulterioare) privind desenele sau modelele industriale comunitare, care instituie un sistem comunitar pentru protecția desenelor și a modelelor⁶. - Decizia Consiliului din 18 decembrie 2006 de aprobare a aderării Comunității Europene la Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și 	<p>În Republica Moldova cadrul juridic pentru desene și modele industriale este constituit din:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale nr. 161-XVI (adoptată la 12.07.2007, în vigoare din 01.12.2007); - Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a desenelor și modelelor industriale, (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1496 din 29.12.2008). <p>Totodată, procedurii de înregistrare a desenelor și modelelor industriale îi sunt aplicabile și alte acte normative.</p> <p>Începând cu 1 ianuarie 2020 este aprobat și aplicat Ghidul de examinare a cererilor de înregistrare a desenelor și modelelor industriale (asigură transparența și predictibilitate în actul decizional);</p>
---	--

³ Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene. Disponibil online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32017R1001>

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/36/proprietatea-intelectuala-industrial-a-si-comerciala>

⁵ Directive 98/71/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 on the legal protection of designs. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31998L0071&from>

⁶ Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32002R0006>

<p>modelelor industriale, adoptat la Geneva la 2 iulie 1999⁷;</p> <p>- Regulamentul (CE) nr. 1891/2006 al Consiliului din 18 decembrie 2006 de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 6/2002 și (CE) nr. 40/94 pentru ca aderarea Comunității Europene la Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale să producă efecte.</p> <p>Ultimele două documente creează o conexiune între sistemul UE de înregistrare a desenelor și modelelor și sistemul internațional de înregistrare a desenelor și modelelor industriale al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI).</p>	<p>Republica Moldova este parte și aplică toate tratatele internaționale în domeniul desenelor și modelelor industriale gestionate de OMPI.</p>
---	---

3. Drepturile de autor și drepturile conexe

<p>În UE:</p> <p><u>a. Cadrul legal (DA)</u></p> <p>- Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22.05.2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale DA și drepturilor conexe în societatea informațională⁸ - a adaptat legislația privind drepturile de autor și drepturile conexe la evoluțiile tehnologice. Însă, evoluția vertiginoasă a tehnologiilor digitale schimbă modul de distribuție și acces la programele de radio și televiziune. Conform estimărilor Eurostat aproape jumătate dintre utilizatorii de internet din UE accesează muzică, conținut audiovizual și jocuri online. Aceste evoluții din lumea digitală scot în evidență necesitatea revizuirii prevederilor acestei directive;</p> <p>- Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE⁹ - prevede un drept de autor conex pentru editorii de presă și o remunerație echitabilă pentru conținutul protejat prin drepturi de autor. Până în prezent, platformele online nu au avut nicio responsabilitate juridică pentru utilizarea și</p>	<p>În RM:</p> <p><u>a. Cadrul legal (DA)</u></p> <p>- Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 (adoptată la 02.07.2010, în vigoare din 01.01.2011) <i>este în mare parte armonizată cu prevederile reglementărilor comunitare în domeniul drepturilor de autor;</i></p> <p>- Legea cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme nr. 1459-XV (adoptată la 14.11.2002, în vigoare din 01-05-2003);</p> <p>- Hotărârea pentru aprobarea Regulamentului cu privire la înregistrarea obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe nr. 89 din 10.02.2012.</p> <p>Proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, elaborat în vederea realizării pct.291 din Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472/2016 a fost remis repetat către AGEPI spre examinare suplimentară și definitivare.</p> <p>Amendamentele propuse vizează transpunerea mai multor reglementări cu relevanță comunitară, inclusiv ale Directivei 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe</p>
---	--

⁷https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006_D0954&qid=1560416751525&from=RO

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0029&from=RO>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790>

încărcarea conținutului protejat de drepturi de autor pe site-urile lor. Noile cerințe nu vor afecta încărcarea fără scop comercial a operelor protejate de drepturi de autor în enciclopediile online, cum ar fi Wikipedia¹⁰;

- Directiva (UE) 2019/789 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 de stabilire a normelor privind exercitarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, aplicabile anumitor transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și anumitor retransmisii ale programelor de televiziune și radio și de modificare a Directivei 93/83/CEE a Consiliului¹¹ - introduce principiul țării de origine pentru a facilita acordarea de licențe privind drepturile pentru anumite programe pe care furnizorii de radiodifuziune și televiziune le oferă pe platformele lor online (de exemplu, servicii de difuzare simultană și în reluare). Statele membre trebuie să asigure intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 7 iunie 2021;

- Directiva (UE) 2017/1564 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2017 privind anumite utilizări permise ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimare și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională¹² - facilitează accesul la cărți și alte materiale imprimare în formate adecvate și circulația acestora în cadrul pieței interne;

- Regulamentul (UE) 2017/1128 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind portabilitatea transfrontalieră a serviciilor de conținut online în cadrul pieței interne¹³ - vizează consumatorii ce accesează

multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă și au drept scop stabilirea regulilor clare privind gestiunea colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe și, nu în ultimul rând, reglementarea modului transparent de colectare, repartizare și achitare efectivă a remunerației de autor către titularii DA și DC.

b. Durata protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe

Drepturile patrimoniale exclusive și dreptul la remunerație durează pe tot timpul vieții autorului și pe perioada de 70 de ani după deces, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui al decesului autorului.

Drepturile morale (personale) ale autorului sunt protejate pe un termen nelimitat. După decesul autorului, protecția drepturilor lui morale este exercitată de moștenitori și de organizațiile abilitate în modul corespunzător să asigure protecția drepturilor autorilor. Asemenea organizații asigură protecția drepturilor morale ale autorilor și atunci când aceștia nu au moștenitori sau în cazul stingerii dreptului lor de autor.

Termenele de protecție a drepturilor conexe: Drepturile se protejează timp de 50 de ani de la data primei interpretării. Drepturile interpretului la nume și dreptul la reputație se protejează pe un termen nelimitat.

La expirarea termenului de protecție a drepturilor patrimoniale, opera intră în domeniul public. Operele intrate în domeniul public pot fi valorificate liber, cu condiția respectării drepturilor morale ale autorilor și ale altor titulari și achitării unei remunerații legale.

c. Programele informatice și bazele de date

Regimul juridic de protecție a programelor informatice și bazelor de date este reglementat de Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139/2010.

¹⁰ Parlamentul European. Fișe descriptive despre Uniunea Europeană: Proprietatea intelectuală, industrială și comercială. Disponibil online: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/36/proprietatea-intelectuala-industriala-si-comerciala> (accesat 06.08.2020)

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0789&from=RO>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L1564&from=RO>

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1557493780595&uri=CELEX:32017R1128>

continutul TV, muzica sau alt conținut digital atunci când călătoresc în alte state membre ale UE, alta decât țara în care au fost procurate.

b. Durata protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe

Conform prevederilor Directivei 2011/77/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 septembrie 2011 de modificare a Directivei 2006/116/CE privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe¹⁴, drepturile de autor sunt protejate pe viață și timp de 70 ani după decesul autorului/creatorului.

Durata de 70 ani a devenit un standard internațional de protecție a înregistrărilor sonore. În prezent, 64 de țări din întreaga lume protejează înregistrările sonore pentru o perioadă de cel puțin 70 ani.

c. Programele informatice și bazele de date

- Directiva Consiliului din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (91/250/CEE)¹⁵ - impune statelor membre obligația de a proteja programele informatice prin intermediul drepturilor de autor, similar operelor literare, în sensul Convenției de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice. Aceasta a fost codificată prin Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului¹⁶.

- Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date¹⁷ - definește o baza de date drept „o culegere de opere, de date sau de alte elemente independente, dispuse sistematic sau metodic și accesibile în mod individual prin mijloace electronice sau de altă natură”. Prevederile acestei directive fac referință atât la protecția dreptului de autor asupra bazei de date, cât și la protecția investițiilor aferente obținerii, verificării sau prezentării conținutului bazelor de date.

Dreptul de a extrage și/sau reutilizarea conținutului unei baze de date se protejează pe o perioadă de 15 ani din data când a fost finalizată baza de date.

Orice modificare substanțială a conținutului unei baze de date, inclusiv orice modificare substanțială rezultând din acumularea completărilor, eliminărilor sau schimbărilor succesive, care indică asupra unei noi investiții semnificative, evaluate calitativ sau cantitativ, permite atribuirea unui termen de protecție propriu bazei de date care rezultă din această investiție.

d. Societățile de gestionare colectivă

În conformitate cu prevederile legale organizațiile de gestiune colectivă reprezintă organizații necomerciale (înregistrate la Ministerul Justiției în calitate de asociații obștești) înființate prin liberă asociere și nemijlocit de titularii dreptului de autor și/sau ai drepturilor conexe.

Acestea sunt avizate de către AGEPI iar Decizia de eliberare a avizului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Organizația de gestiune colectivă are următoarele atribuții:

- a) eliberează utilizatorilor licențe;
- b) negociază cu utilizatorii cuantumul remunerației;
- c) acumulează, repartizează și achită remunerația către titularii de drepturi.

Din păcate, în Republica Moldova încă nu s-a reușit instituirea unui sistem eficient de gestionare a drepturilor de autor. Mai mult decât atât, nu putem încă atesta un mecanism transparent și echitabil de distribuire a remunerației de autor.

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32011L0077>

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:31991L0250&from=RO>

¹⁶ Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (versiune codificată). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0024&from=RO>

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:31996L0009&from=RO>

d. Societățile de gestionare colectivă

Titularii drepturilor de autor și de drepturi conexe au libertatea de a încredința gestiunea drepturilor lor unei societăți de gestionare colectivă (obligația de a gestiona aceste drepturi) sau unor entități de gestionare independente (entități comerciale diferite de organismele de gestiune colectivă pentru că nu sunt deținute sau controlate de titularii de drepturi).

În anul 2014, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă¹⁸.

Această directivă stabilește standarde înalte de administrare, gestiune financiară, transparență și raportare aplicabile organismelor de gestiune colectivă. Totodată, prezenta directivă urmărește să asigure că titularii de drepturi au un cuvânt de spus în gestionarea drepturilor lor și vizează o mai bună funcționare a organizațiilor de gestiune colectivă prin intermediul unor standarde la nivelul UE.

4. Brevete

În Europa, invențiile pot fi protejate fie prin intermediul brevetelor naționale, acordate de către autoritățile naționale competente, fie prin intermediul brevetelor europene, acordate în mod centralizat de către Oficiul European de Brevete (OEB). Organizația Europeană de Brevete, la care au aderat în prezent 38 de state acoperă și state non-UE. UE ca entitate nu este membră a acestei organizații.

În 2012, după discuții și dezbateri lungi, Parlamentul și Consiliul au aprobat temeiul juridic pentru un brevet european cu efect unitar (brevet unitar). Un acord internațional între statele membre stabilește, prin urmare, o jurisdicție unică și specializată în materie de brevete. Regimul anterior va coexista cu noul sistem până la înființarea Curții Unice pentru Brevete (CUB). Cu un singur brevet unitar, întreprinderile vor avea

În Republica Moldova cadrul juridic pentru invenții este constituit din:

- Legea privind protecția invențiilor nr. 50-XVI (adoptată la 07.03.2008, în vigoare din 04.10.2008);

- Regulamentul privind procedura de depunere și examinare a cererii de brevet de invenție și de eliberare a brevetului, (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 528 din 01.09.2009).

RM și-a aliniat sistemul de brevete la Convenția europeană de brevete, iar din 1 noiembrie 2015, brevetele europene pot fi validate în Moldova pe baza Acordului de validare RM-OEB;

Proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 50/2008 privind protecția invențiilor, elaborat în scopul consolidării cadrului juridic în domeniul

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0026&from=RO>

<p>posibilitatea să își protejeze invențiile în toate statele membre ale UE.</p>	<p>protecției invențiilor, a fost transmis repetat la avizare.</p> <p>Proiectul prevede, în special, punerea în aplicare în cadrul legislației naționale a flexibilităților oferite prin Acordul TRIPs, una dintre acestea fiind acordarea licențelor obligatorii.</p>
--	--

5. Soiuri de plante

<p>Sistemul UE de protecție a soiurilor de plante, bazat pe principiile Actului WIPO din 1991 al Convenției internaționale pentru protecția noilor soiuri de plante¹⁹, contribuie la dezvoltarea agriculturii și a horticulturii. Legislația UE stabilește un sistem protecție a drepturilor asupra soiurilor de plante. Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante implementează și aplică acest sistem.</p>	<p>În Republica Moldova cadrul juridic pentru soiurile de plante este constituit din:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind protecția soiurilor de plante nr. 39-XVI (adoptată la 29.02.2008, în vigoare din 06.09.2008); - Regulamentul privind procedurile de depunere și examinare a cererii, de acordare și de menținere în vigoare a brevetului pentru soi de plantă. <p>Totodată, Republica Moldova este parte la Convenția Internațională pentru Protecție Noilor soiuri de plante.</p>
---	---

6. Indicații geografice (IG)

<p>Titlul sau eticheta de „indicație geografică” (IG) se acordă pentru denumirile produselor, dacă acestea au o legătură specifică cu locul unde sunt fabricate. Recunoașterea IG le permite consumatorilor să aibă încredere și să distingă produsele de calitate, ajutând în același timp producătorii să își promoveze mai bine produsele. Recunoscute ca proprietate intelectuală, indicațiile geografice joacă un rol din ce în ce mai important în negocierile comerciale dintre UE și alte țări.</p> <p>În UE titlul de indicație geografică este protejat juridic prin Regulamentul Delegat (UE) 2019/33 al Comisiei din 17 octombrie 2018 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește cererile de protecție a denumirilor de origine, a indicațiilor geografice și a mențiunilor tradiționale din sectorul vitivinicol, procedura de opoziție, restricțiile de utilizare, modificările caietelor de sarcini ale produselor, anularea protecției și etichetarea și prezentarea.²⁰</p>	<p>În Republica Moldova cadrul juridic pentru indicații geografice este constituit din:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate nr.66-XVI (adoptată la 27.03.2008, în vigoare din 25.10.2008) este în mare parte armonizată cu prevederile reglementărilor comunitare în domeniul de referință; - Legea pentru aprobarea simbolurilor naționale asociate indicațiilor geografice protejate, denumirilor de origine protejate și specialităților tradiționale garantate nr.101 (adoptata la 12.06.2014); - Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, (aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 610 din 05.07.2010). <p>Totodată Republica Moldova este parte la:</p>
--	--

¹⁹ https://www.wipo.int/treaties/en/notifications/upov/treaty_upov_39.html

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0033&from=DE>

<p>Totodată, UE este parte la Actul de la Geneva al Acordului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice („Actul de la Geneva”). Odată cu aderarea la Actul de la Geneva (2019), UE a adoptat și un regulament de stabilire a normelor care reglementează exercitarea de către UE a drepturilor sale (și îndeplinirea obligațiilor sale) în temeiul Actului de la Geneva.</p> <p>Actul de la Geneva este un tratat administrat de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI). Acesta extinde domeniul de aplicare al Acordului de la Lisabona privind protecția și înregistrarea internațională a denumirilor de origine („Acordul de la Lisabona”) pentru a include nu numai denumirile de origine, ci și indicațiile geografice. În plus, Actul de la Geneva permite organizațiilor internaționale, precum UE, să devină părți contractante.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aranjamentul de la Lisabona privind protecția indicațiilor locului de origine a produselor și înregistrarea lor internațională; - Acordul între RM și UE cu privire la protecția indicațiilor geografice ale produselor agricole și alimentare care a devenit parte integrantă a Acordului de Asociere; - Acordul privind măsurile de prevenire și combatere a utilizării mărcilor și indicațiilor geografice false, semnat la Minsk. <p>O mare provocare pentru sistemul indicațiilor geografice în Republica Moldova o reprezintă controlul oficial. Sistemul de control oficial în domeniul de referință nu funcționează pentru alte produse decât vinuri și produse vitivinicole, astfel încât producătorii care au depus eforturi considerabile pentru recunoașterea și protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine a specialităților tradiționale nu au posibilitatea de a beneficia de un sistem de control prevăzut în art. 33-34 din Legea 66/2008.</p>
---	--

IV Aplicarea legislației în domeniul DPI

<p>În legislația UE privind DPI, teoria „epuizării” drepturilor este aplicată, ceea ce înseamnă că titularul unui drept de proprietate intelectuală industrială sau comercială protejat prin legislația unui stat membru nu poate invoca legislația în cauză pentru a se opune „importului unui produs care a fost pus în circulație pe piața unui alt stat membru”. Însă, această teorie nu se aplică în cazul comercializării produselor contrafăcute sau a produselor puse în circulație în afara Spațiului Economic European (articolul 6 din Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală – TRIPS).</p> <p>Conform estimărilor, cca 5% (aprox. 85 de miliarde EUR) din importurile în UE sunt reprezentate de produse contrafăcute, ceea ce reprezintă mult peste media la nivel global (cca 2,5 % din schimburile comerciale, sau aprox. 338 de miliarde EUR).</p> <p>În vederea combaterii contrafacerii și a pirateriei, Parlamentul European și Consiliul au adoptat într-o primă etapă Directiva 2004/48/CE privind respectarea drepturilor de proprietate</p>	<p>În RM fiecare lege specială în domeniul proprietății intelectuale conține un capitol separat cu privire la asigurarea respectării drepturilor armonizat cu Directiva 48/2004. Observatorul respectării drepturilor de proprietate intelectuală (în continuare – Observator) a fost instituit la data de 29.07.2011, în baza ordinului Directorului General AGEPI. Anual, începând cu 2012 este elaborat Raportul național privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova. În cadrul proiectului UE „Sprijin pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală” au fost dezvoltate două sisteme informaționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modulul care conține date privind toate drepturile de proprietate intelectuală protejate în Republica Moldova și asigură accesul organelor abilitate cu funcții de asigurare a respectării DPI în timp real (Poliție, Procuratura, APCSP, etc.). - Modulul care oferă Serviciului Vamal și deținătorilor de drepturi care doresc să solicite acțiuni pentru intervenții la frontieră un instrument pentru aplicarea și administrarea cererilor de intervenție (cerere de acțiune) la vamă (similar instrumentului UE - AFA).
---	---

<p>intelectuală²¹. Această directivă vine să înlăture diferențele dintre regimurile de sancțiuni aplicabile în statele membre, să asigure un nivel ridicat, echivalent și omogen de protecție a proprietății intelectuale pe piața internă și să prevadă măsuri, proceduri și compensații în temeiul dreptului civil și administrativ.</p> <p>În vederea prevenirii accesului mărfurilor contrafăcute pe teritoriul pieței interne, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Regulamentul (UE) nr. 608/2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale²².</p>	<p>Proiectul HG cu privire la Platforma informațională în domeniul protecției drepturilor de proprietate intelectuală, prin care urmează să fie instituită o platformă informațională, formată din Sistemul informațional privind obiectele de proprietate intelectuală (SI e-OPI) și Sistemul informațional „Registrul cererilor de intervenție” (SI e-RCI), având drept scop îmbunătățirea comunicării și coordonării instituționale prin automatizarea procesului de colectare și transmitere a datelor relevante procedurii de aplicare a mecanismelor de protecție a DPI de către autoritățile implicate în implementarea legilor și actelor normative guvernamentale privind drepturile de PI din Republica Moldova a fost remis spre avizare repetată. Astfel, la moment, produsele informaționale menționate nu pot fi implementate (deja de mai bine de 12 luni).</p>
--	---

Concluzii

Proprietatea intelectuală creează valoare adăugată pentru întreprinderile și economiile din întreaga lume. Atât Uniunea Europeană cât și Republica Moldova au instituit sisteme de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală care permit să se dispună de instrumente fiabile pentru a proteja obiectele proprietății industriale, precum și ale drepturilor de autor și conexe. Ansamblul normelor adoptate contribuie la inovare, la competitivitate, la crearea de locuri de muncă și la finanțarea cercetării.

Deși, în ultimii ani au fost întreprinse numeroase eforturi pentru armonizarea și unificarea reglementărilor ce țin de proprietatea intelectuală, mai există încă diferențe, chiar între statele membre ale Uniunii Europene, dar și în legislația Republicii Moldova în ceea ce ține de aplicarea legilor speciale, reglementarea raporturilor juridice apărute, etc. În plus, dezvoltarea revoluționară a tehnologiilor informaționale schimbă radical modul de acces și valorificare a obiectelor de proprietate intelectuală, respectiv, este necesară o continuă racordare a legislației la noile realități.

În contextul celor menționate se prezintă următoarele recomandări care ar permite o valorificare mai eficientă a potențialului proprietății intelectuale:

- Intensificarea eforturilor autorităților publice din Republica Moldova în vederea ajustării și armonizării actelor normative la cadrul legal al Uniunii Europene, în special în domeniile: drepturi de autor, indicații geografice, indicații geografice, asigurarea respectării drepturilor;
- Consolidarea activității instituțiilor implicate în asigurarea respectării DPI din Republica Moldova, inclusiv prin creșterea importanței Observatorului respectării DPI;
- Crearea mecanismelor fiabile de control care ar permite valorificarea sistemului indicațiilor geografice în Republica Moldova.

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0048&from=RO>

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0608&from=RO>